

Markmið námsgreina í 5.bekk

Íslenska

Markmiðum í íslenskunámi er skipt í efnisflokkana: talað mál, hlustun og áhorf, lestur og bókmenntir, ritun og málfræði.

Talað mál, hlustun og áhorf

Að nemandi:

- Þjálfist í að koma fram fyrir stóran hóp og flytja eigin texta og ýmis bókmenntaverk (sögur og ljóð).
- Geti tekið þátt í umræðum og komist að niðurstöðu í hópi.
- Þjálfist í að hlusta á upplestur á sögum, ljóðum og leikritum.
- Geti nýtt sér myndefni og rafrænt efni á gagnrýninn hátt.
- Þjálfist í að hlusta á umræður, taka þátt í þeim og halda athygli.
- Geti átt góð samskipti, hlustað, gætt tungu sinnar og sýnt viðeigandi kurteisi.

Lestur og bókmenntir

Að nemandi:

- Geti lesið a.m.k. 250 atkvæði á mínútu að vori.
- Lesi skýrt og greinilega og séu læs á flesta texta almenns efnis.
- Geti beitt nákvæmnislestri og leitarlestri.
- Geti nýtt sér heimildir úr bókum og af neti til einfaldrar úrvinnslu.
- Lesi fjölbreytta bókmenntatexta og læri ákveðin ljóð.
- Þjálfist í endursögn á sögum og frásögnum.
- Læri að þekkja mikilvæg bókmenntahugtök.
- Geti greint aðalatriði frá aukaatriðum.
- Geti gert grein fyrir sögu sem þeir hafa lesið og þeim áhrifum sem hún hefur á hann (ritdómur).
- Þekki nokkra þekkta barnabókahöfunda.

Ritun

Að nemandi:

- Skrifi tengda og skýra skrift, nái góðum skriftarhraða og þrúi persónulega rithönd,
- Fari eftir helstu stafsetningarreglum og noti hjálpargögn svo sem orðabækur.
- Fáist við fjölbreytileg ritunarverkefni.
- Kynnist því að skrifa mismunandi stíl m.t.t. efnis og viðtakanda.

Málfræði

Að nemandi:

- Þekki no., lo. og so. og helstu einkenni þeirra.
- Læri að fallbeygja nafnorð og lýsingarorð.
- Geti nýtt sér stofn orða við réttritun og þekki uppflertimynd fallorðs.
- Geti fundið kyn, tölu og fall nafnorða og lýsingarorða.
- Þekki nútíð og þátíð sagna.

Erlend tungumál

Námsmarkmið í erlendum tungumálum skiptast í: hlustun, lesskilning, samskipti, frásögn, ritun, menningarlausni og námshefni.

Enska

Hlustun

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- Skilið einfalt mál er varðar hann sjálfan og hans nánasta umhverfi þegar talað er skýrt.
- Skilið það mál sem notað er í kennslustofunni og brugðist er við með orðum eða athöfnum.
- Fylgt meginþræði í einföldum frásögnum um kunnuglegt efni með stuðningi, t.d. af myndum, hlutum eða líkamsmáli og notað sér upplýsingarnar í eigin verkefni.
- Fylgst með einföldu efni í myndmiðlum og úr heimi dægurmenningar sem er kunnuglegt út heimi barna og unglinga og greint frá því helsta.

Lesskilningur

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- Lesið og skilið stutta texta með grunnorðaforða daglegs lífs um efni sem tengist þekktum aðstæðum og áhugamálum.
- Skilið megininntak í stuttum einföldum frásögnum dagblaða, tímarita og netmiðla með stuðningi, t.d. af myndum.
- Fundið afmarkaðar upplýsingar í einföldum texta og nýtt sér í verkefnavinnu.
- Lesið sér til gagns og gamans, stuttar, einfaldar bækur og fræðsluefni fyrir börn og unglinga og rætt efni þeirra með stuðningi kennara eða skólasystkina.

Samskipti

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- haldið uppi einföldum samræðum með stuðningi frá viðmælanda með eðlilegum framburði og áherslum á lykilorðaforða og kann að beita algengustu kurteisisvenjum.
- spurt og svarað á einfaldan hátt um það sem stendur honum næst.
- skipst á upplýsingum og skoðunum við skólasystkini og kennara um efni tengt náminu.
- tekið þátt í samskiptaleikjum og unnið samtalsæfingar.

Frásögn

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- Í einföldu máli sagt frá og notað lykilorðaforða sem unnið hefur verið með í viðfangsefnum námsins og beitt eðlilegum framburði og áherslum.
- Sagt frá eða lýst sjálfum sér, vinum, fjölskyldu, áhugamálum og nánasta umhverfi á einfaldan hátt.
- Endursagt og lýst atburðum eða reynslu á einfaldan hátt með stuðningi hluta, mynda, tónlistar o.s.frv.

- Flutt atriði, sagt stutta sögu eða lesið upp eigin texta sem hann hefur haft tækifæri til að æfa.

Ritun:

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- Skrifað stuttan samfelldan texta um efni sem tengist honum persónulega, tengt saman einfaldar setningar, stafsett flest algengustu orðin og notað algengustu greinarmerki, eins og punkta og spurningarmerki.
- Skrifað texta með orðaforða úr efnislokkum sem fengist er við með stuðningi frá mynd hlut eða gátlista.
- Lýst í einföldu máli því sem næst honum er, fjölskyldu, áhugamálum, vinum og umhverfi.
- Skrifað einföld skilaboð, smáskilaboð og tölvupóst.
- Samið stuttan texta frá eigin brjósti með stuðningi mynda, hluta, tónlistar o.s.frv.

Námshæfni:

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- Sett sér einföld markmið og lagt mat á námsframvindu með stuðningi frá kennara ef með þarf.
- Beitt einföldum námsaðferðum til að auðvelda námið. T.d. nýtt sér titil á texta eða myndir sem fylgja til að auðvelda skilning á inntaki.
- Beitt sjálfsmati sem tengist viðfangsefnum námsins með stuðningi kennara eftir því sem þörf krefur.
- Tengt ný viðfangsefni eigin reynslu og þekkingu.
- Tekið þátt í hóp- og tvenndarvinnu hlustað á og tekið tillit til þess sem aðrir hafa að segja.
- Nýtt sér hjálpartæki, s.s. einfaldar orðabækur, veforðasöfn, leiðréttingarforrit og leitarvélar.

Menningarläsi:

Við lok 1. stigs getur nemandi:

- Sýnt fram á að hann kann skil á ýmsum þáttum sem snúa að daglegu lífi, s.s. fjölskyldu, skóla, frítíma og hátíðum og áttað sig á hvað er líkt eða ólíkt því sem tíðkast í hans eigin menningu.
- Sýnt fram á að hann þekkir nokkuð til ytri umgjarðar menningarsvæðisins, s.s. landfræðilegrar legu, staðhátta og þekktra staða.
- Sýnt fram á að hann þekkir til þátta sem einkenna barna- og unglingamenningu viðkomandi málsvæðis, s.s. söguhetja barnabóka, leikja, söngva og ævintýra.
- Sýnt fram á að hann áttar sig á að mörg algeng orði í erlenda tungumálinu eru lík og skyld öðrum sem hann þekkir.

Dans

Að nemandi:

- Beiti líkama sínum markvisst í dansi sjálfum sér til ánægju.
- Dansi grunnsþor í samkvæmisdönsum, gömludönsum og helstu tískudansa.
- Geti sett saman einfalda dansa undir leiðsögn kennara.
- Tjái sig í dansi með hreyfingu, túlkun og tónlist, beiti kurteisisvenjum í dansi.
- Geti unnið sjálfstætt að dansverkefnum, bæði veitt og tekið uppbyggilegri gagnrýni.
- Geti rætt um dans frá persónulegri reynslu.

Heimilisfræði

Markmið í heimilisfræði eru flokkuð í fjóra flokka, þeir eru: matur og lífshættir, matur og vinnubrögð, matur og umhverfi og matur og menning.

Matur og lífshættir

Að nemandi:

- Geti tjáð sig á einfaldan hátt um heilbrigða lífshætti og öðlist þekkingu á helstu hugtökum í næringarfræði.
- Geti farið eftir einföldum leiðbeiningum um hreinlæti og þrif.

Matur og vinnubrögð

Að nemandi:

- Geti með aðstoð matreitt einfalda rétti eftir uppskriftum.
- Þjálfist í vinnubrögðum og meðferð áhalda og tækja.

Matur og umhverfi

Að nemandi:

- Auki þekkingu sína um sjálfbærni, læri að setja viðfangsefnin í samhengi við hana (umgengni, endurnýting, sparnaður) og kynnist helstu umhverfismerkjum.

Matur og menning

Að nemandi:

- Geti tjáð sig á einfaldan hátt um jákvæð samskipti við borðhald, helstu hátíðir Íslendinga, siði sem þeim fylgja og þjóðlegan mat.

Textílmennt

Markmið í textílkennslu eru flokkuð í þrjá flokka, þeir eru: handverk, aðferðir og tækni; sköpun, hönnun og útfærslu; og menningu og umhverfi.

Handverk, aðferðir og tækni

Að nemandi:

- Byggi ofan á grunn síðasta árs og geti beitt grunnaðferðum greinarinnar og áhöldum hennar.
- Geti notað fjölbreyttar aðferðir við skreytingar textíla.

Sköpun, hönnun og útfærsla

Að nemandi

- Geti notað fjölbreyttar aðferðir við skreytingar textíla.
- Geti þróað eigin hugmyndir í textílverk og unnið eftir ferli.

Menning og umhverfi

Að nemandi:

- Geti fjallað um íslenskt hráefni í samhengi við sögu og sjálfbærni.

Náttúrugreinar

Hæfniviðmið um verklag

Geta til aðgerða

Að nemandi:

- Geti greint og sagt frá hvernig tækninotkun og sjálfvirkni getur aukið eða dregið úr lífsgæðum íbúa og umhverfi þeirra.
- Geti greint þarfir fólks í nánasta umhverfi sínu og tjáð hugmyndir sínar um lausnir.

Nýsköpun og hagnýting þekkingar

Að nemandi:

- Geti fjallað um þekktar tækninýjungar eða vísindauppgötvanir og áhrif þeirra á atvinnuhætti og mannlík í heimabyggð, umhverfi og náttúru.

Gildi og hlutverk vísinda og tækni

Að nemandi:

- Geti gert sér grein fyrir mikilvægi gagna og líkana við að útskýra hluti og fyrirbæri.
- Geti lesið og skrifað um hugtök í náttúruvísindum.

Vinnubrögð og færni

Að nemandi:

- Geti framkvæmt og útskýrt einfaldar athuganir úti og inni.
- Geti sett fram og rætt niðurstöður athugana á skýran og skipulegan hátt.

Ábyrgð á umhverfinu

Að nemandi:

- Geti tekið þátt í og sýnt hæfni í samvinnu er lýtur að umbótum í heimabyggð.
- Geti tekið þátt í að skoða, skilgreina og bæta eigið umhverfi og náttúru.

Hæfniviðmið um viðfangsefni

Að búa á jörðinni

Að nemandi:

- Geti lýst veðri í heimabyggð og loftslagi á Íslandi.
- Geti útskýrt innbyrðis afstöðu sólar og jarðar og hvernig hreyfing þeirra tengist árstíða- og dægraskiptum og því að tíminn líður.

Lífsskilyrði manna

Að nemandi:

- Geti gert grein fyrir muni á hreinu vatni og menguðu, hvað megi geri til að draga úr vatnsmengun.

Náttúra Íslands

Að nemandi:

- Geti lýst reynslu sinni, athugun og upplifun af lífverum í náttúrulegu umhverfi.

- Geti lýst ólíkum vistkerfum á heimaslóð eða við Ísland.
- Geti útskýrt hvernig aðlögun lífvera að umhverfinu gerir þær hæfari til að lifa af og fjölga sér.

Heilbrigði umhverfisins

Að nemandi:

- Geti gert grein fyrir notkun manna á auðlindum.
- Geti dregið ályktanir af tilgangi flokkunar úrgangs.
- Geti lýst kröftum sem hafa áhrif á daglegt líf manna.

Samspil vísinda, tækni og þróunar í samfélaginu

Að nemandi:

- Geti lýst áhrifum tækni á íslenskar atvinnugreinar.
- Geti lýst bylgjuhreyfingum og rætt nýtingu hljóðs og ljóss í tækni og atvinnulífi.
- Geti lýst hvernig rafmagn verður til, eiginleikum segla og notkun þeirra.

Skólaíþróttir

Líkamsvitund, leikni og afkastageta

Að nemandi:

- Geti gert æfingar sem reyna á loftháð þol, s.s. hlaup og leikir utandyra.
- Geti gert æfingar sem reyna á styrk og stöðuleika útlími og bols.
- Geti gert flóknar samsettar æfingar sem reyna á liðleika og samhæfingu.
- Geti sýnt fram á leikni í nokkrum íþróttagreinum.
- Taki þátt í stöðluðum prófum til að meta þrek og hreysti, s.s fjölþrepapróf og Cooperspróf, stökk án atrennu og tímamælingum.
- Geti sýnt viðstöðulaust bringusund, skólabaksund, baksund, skriðsund og kafsund 8 m auk þess að stinga sér af bakka.

Félagslegir þættir

Að nemandi:

- Sýni virðingu og góða framkomu í keppni og jákvæð og árangursrík samskipti til að efla liðsanda.
- Viðhafi og fari eftir leikreglum í einstaklings- og hópíþróttum.
- Ræði um líkamsvitund, kynheilbrigði, staðalímyndir í íþróttaumfjöllun og taki virka afstöðu gegn ofbeldi.

Heilsa og efling þekkingar

Að nemandi:

- Geti gert sér grein fyrir gildi heilbrigðs lífennis fyrir starfsemi líkamans og mikilvægi hreinlætis í tengslum við íþróttir og sundiðkun og notað hugtök sem tengjast sundiðkun og íþróttum.
- Geti útskýrt misjafnan líkamlegan þroska einstaklinga og kynja.
- Noti hugtök sem tengjast sundiðkun og íþróttum.
- Geti tengt hlutverk taugakerfis, hjarta, blóðrásar og lungna við líkamlega áreynslu.
- Geti nýtt niðurstöðu prófa til að setja sér skammtíma- og langtíma markmið í íþróttum og heilsurækt og unnið að þeim.
- Geti sótt sér margvíslegar upplýsingar við undirbúning og úrvinnslu verkefna í skólaíþróttum og útivist.
- Geti notað mælingar með mismunandi mælinákvæmni við mat á afkastagetu.
- Taki þátt í glímu og ýmsum leikjum.

- Geti tekið þátt á ábyrgan hátt í útivist með tilliti til aðstæðna og ratað um landsvæði eftir korti.

Öryggis- og skipulagsreglur

Að nemandi:

- Geri sér grein fyrir mikilvægi öryggis- og umgengisregla og geti tekið ákvarðanir á þeim grunni.
- Kynnist mikilvægi hreinlætis í tengslum við íþróttá- og sundiðkun.

Samfélagsgreinar

Markmiðum í samfélagsgreinum er skipt í efnisflokkana reynsluheimur, hugarheimur og félagsheimur.

Reynsluheimur:

Að nemandi:

- Geti gert grein fyrir umhverfi, sögu og menningu heimabyggðar.
- Geti gert grein fyrir einkennum og stöðu Íslands í heiminum í ljósi legu og sögu landsins, breytilegrar menningar, trúar og lífsviðhorfa.
- Geti gert grein fyrir helstu atriðum kristni ásamt helstu trúarbrögðum heims, táknum þeirra, siðum og hefðum.
- Geti notað kort, stöðluð tákni og gröf til að afla sér upplýsinga.
- Geti fylgt ferli orsaka og afleiðinga af gerðum manna og bent á leiðir til úrbóta.

Hugarheimur:

Að nemandi:

- Geti tileinkað sér heilbrigða og holla lífshætti.
- Geti metið jákvæð og neikvæð áhrif í umhverfinu á líf sitt og tekið gagnrýna afstöðu til þeirra.
- Geti sett sig í spor fólks með ólíkan bakgrunn á völdum stöðum og tímum.
- Geti sett sér markmið og gert áætlanir við fjölbreytt viðfangsefni.

Félagsheimur

Að nemandi:

- Geti sýnt sanngirni, sjálfstraust og virðingu í samskiptum og samvinnu við aðra.
- Geti rætt reglur í samskiptum fólks og tekið þátt í að setja sameiginlegar leikreglur með öðrum.
- Geti rætt um eigin athafnir og afleiðingar þeirra.
- Geti sýnt samferðafólki sínu tillitsemi og umhyggju.

Stærðfræði

Markmiðum í stærðfræði er skipt í efnisflokkana: að geta spurt og svarað með stærðfræði, að kunna að fara með tungumál og verkfræði stærðfræðinnar, vinnubrögð og beiting stærðfræðinnar, tölur og reikningur, algebra, rúmfræði og mælingar og tölfræði og líkindi.

Að geta spurt og svarað með stærðfræði

Að nemandi:

- Geti tekið þátt í umræðum um spurningar og svör sem eru einkennandi fyrir stærðfræði.
- Geti spurt, tjáð sig munnlega og skriflega um spurningar og svör sem eru einkennandi fyrir stærðfræði.
- Geti leyst stærðfræðiprautir um viðfangsefni sem gefa tækifæri til að beita innsæi, eigin túlkun og framsetningu, byggða á fyrri reynslu og þekkingu.

Að kunna að fara með tungumál og verkfræði stærðfræðinnar

Að nemandi:

- Geti notað óformlega framsetningu annars vegar og táknmál stærðfræðinnar hins vegar og sýnt að hann skilur innbyrðis tengsl þeirra.
- Geti sett sig inn í og tjáð sig bæði munnlega og skriflega um ólíkar leiðir við lausnir stærðfræðiverkefna.
- Geti valið og notað hentug verkfæri, þar með talin hlutbundin gögn, reiknirit, talnalínu vasareikna og tölvur, til rannsókna á stærðfræðilegum viðfangsefnum.

Vinnubrögð og beiting stærðfræðinnar

Að nemandi:

- Geti tekið þátt í að þróa fjölbreyttar lasunaleiðir með því að nota skráningu með tölum, texta og teikningum.
- Geti lesið einfaldan fræðilegan texta og notað upplýsingar þar sem stærðfræðihugtök koma fyrir.
- Geti undirbúið og flutt kynningar á eigin vinnu með stærðfræði.
- Geti unnið í samvinnu við aðra að lausnum stærðfræðiverkefna þar sem byggt er á ólíkum forsendum og hugmyndum nemenda.

Tölur og reikningur

Að nemandi:

- Geti notað ræðar tölur, raðað þeim og borið saman.
- Geti notað tugakerfisrithátt og sýnt að hann skilur sætiskerfi.
- Geti reiknað á hlutbundinn og óhlutbundinn hátt með ræðum tölum.
- Geti leyst viðfangsefni sem sprottin eru úr daglegu lífi og umhverfi, með hugarreikningi vasareikni, tölvuforritum og skriflegum útreikningum.
- Geti notað almenn brot, tugabrot og prósentur við útreikninga á daglegum viðfangsefnum.
- Geti nýtt sér samhengi og tengsl reikniaðgerðanna og notað algengar reiknireglur, s.s. víxlreglu, tengireglu og dreifireglu.

Algebra

Að nemandi:

- Geti rannsakað og sett fram talnamynstur á skipulegan hátt og unnið með regluleika í rúmfræði, lýst mynstrum og venslum með tölum, myndum, orðum og á táknmáli algebrunnar.

Rúmfræði og mælingar

Að nemandi:

- Geti geti notað hugtök og aðferðir rúmfræðinnar til að útskýra hversdagsleg og fræðileg fyrirbrigði.
- Geti rannsakað og greint tvívíð og þrívíð form, teiknað einfaldar flatarmyndir, speglað, snúið og hliðrað flatarmyndum við rannsóknir á mynstrum sem þekja flötinn.
- Geti áætlað og mælt horn, þyngd, tíma og hitastig með viðeigandi mælikvarða og dregið ályktanir af mælingunum.
- Geti tengt tölur og útreikninga við flatarmyndir.

Tölfræði og líkindi

Að nemandi:

- Geti safnað og unnið úr gögnum, miðlað upplýsingum um þau, m.a. með töflum og myndritum.
- Geti gert einfaldar tölfræðirannsóknir og dregið einfaldar ályktanir af þeim.

Upplýsinga- og tæknimennt

Markmið í upplýsinga- og tæknimennt eru flokkuð í fimm flokka. Þeir eru: vinnulag og vinnubrögð, upplýsingaöflun og úrvinnsla, tækni og búnaður, sköpun og miðlun, siðferði og öryggismál.

Vinnulag og vinnubrögð

Að nemandi:

- Geti nýtt rafrænt námsefni á ýmsu formi í tengslum við vinnutækni, vinnulag og annað nám.
- Geti beitt réttri fingrasetningu.

Upplýsingaöflun og úrvinnsla

Að nemandi:

- Geti nýtt rafrænt og gegnvirkt námsefni á fjölbreyttan hátt.
- Séu gagnrýnir á gæði ýmissa upplýsinga.
- Geti nýtt hugbúnað/forrit við einfalda framsetningu á tölulegum gögnum.

Sköpun og miðlun

Að nemandi:

- Geti rætt og útskýrt á gagnrýninn hátt eigið upplýsinga- og miðlalæsi.